

İrfan Yıldırım Evi

Umut Almaç

Marmara ilçesi, Merkez Mahallesi	İnşa dönemi / yılı: 19. yy sonu-20. yy başı
GPS: 40°35'09.1''K 27°33'16.6''D	Mevcut durumu: Metruk
Tescil tarihi ve numarası: Bursa KTVKBK 15.01.1996 - 4904	Mülkiyet durumu: Özel mülkiyet

Tarihçe

Yapı, malzeme, dış cephe, iç mekan ve süsleme özellikleri ile benzer örnekler dikkate alınarak 19. yy'ın sonu – 20. yy'ın başına tarihlendirilebilmektedir. Mübadele sonrasında evin ilk maliki yerelde 'Kalafatçı Hasan' olarak tanınan şahıstır. Daha sonra Hamdi Bozkurt mülkiyetine geçmiştir. Binanın bitişğinde yer alan ve 2018 yılında yıkılan, yerelde "Atom'un Evi" olarak bilinen ahşap

bina ve arsasının sahibi olan İrfan Yıldırım araştırmaya konu olan evin de günümüzdeki sahibidir. 2008-2009 yıllarında ev terk edilmiştir.

Mimari

İki katlı bir konut olan yapı, yaklaşık 44 m² taban alanına sahip olup kısmi bir bodrum katı da bulunmaktadır. Yapıya, Kadı



Fig. 1: Genel görünüm

Sokağı'na bakan batı cephesindeki tek kanatlı ahşap bir kapı ile girilir (Fig. 1). Giriş kapısının her iki yanında; kuzeydeki küçük ve kare biçimli, güneydeki ise çıkmanın altında kalan dikdörtgen formda ahşap pencereler bulunmaktadır. Birinci katın ahşap yalı baskı kaplamalı cephesinde, üç adet eliböğründe ile desteklenen kısmi bir çıkma vardır. Bu çıkma, cephenin sadece güney yarısında kurgulanmıştır; sokağa bakan iki adet penceresi ve kuzeye bakan bir yan penceresi bulunmaktadır. Bu cephenin kuzey yarısında ise, köşeye yakın bir noktada ahşap pervazlı ve giyotin doğramaya sahip bir adet pencere yer almaktadır. Cephe, duvar düzleminden dışarı taşırılmış çatı saçağı ile sona ermektedir.

Şehit Ömer Caddesi'ne bakan kuzey cephesi ile ilgili olarak, yapının kuzeydoğu köşesindeki kısmi göçme nedeniyle, bu köşede yapı ve cephe sınırları tam olarak belirlenememiştir (Fig. 2). Kargir zemin kat cephesinde, kuzeydoğu köşesine yakın bir noktada bir adet pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu pencere, çalışma konusu olan yapıya veya bugün yerinde olmayan bitişik komşu yapıya ait olabilir. Üst kotta, yapının özgün ahşap cephesi profilli çatı saçak silmesine kadar niteliksiz sac kaplama ile kaplanmıştır. Sac kaplama, doğrudan yalı baskı kaplama üzerine çakılmıştır. Sac kaplamanın düştüğü bölümlerde özgün karkas sistemi görülebilmektedir. Cephenin merkezinde bir adet giyotin doğramalı pencere bulunmaktadır.

Yapının zemin katı kargir, birinci katı ise ahşap karkas sistemde inşa edilmiştir. Moloz taş yığma duvarlarda ahşap hatıllar

bulunmaktadır. Yapının köşelerinde, ahşap hatılların üst üste bindirildiği ve çivi kullanılarak birleşimin berkitildiği görülmektedir. Birinci kat ara duvarları bağdadi yapım tekniğindedir. Döşemeler ve katlar arasında sirkülasyonu sağlayan merdiven ahşaptır. Ahşap cephedeki hasarlı bölümlerde, özgün yalı baskı cephe kaplamasının ardında, ahşap karkas sisteminin dikme ve diyagonalleri algılanabilmektedir. Yapıyı, alaturka kiremitli ahşap bir kırma çatı örtmektedir. Yoğun hasar ve tehlike sebebiyle iç mekana erişilememiştir.

Güncel Durum

Yapı hasarlıdır ve çatı oldukça harap durumdadır. Yağmur suyu, yapının içerisine girmektedir ve yapıdaki bozulma sürecini hızlandırmaktadır. Yapının kuzeydoğu köşesindeki strüktürel sorunlar bu alanda kısmi göçme yaşanmasına neden olmuştur. Yapının, geçmişte farklı dönem ve ölçeklerde müdahale gördüğü, cephelerde ve iç mekamlarda özgün yapı elemanları ve oranlarının zaman içinde değişime uğradığı, olasılıkla ihtiyaçlara bağlı olarak yapının güneydoğu köşesinde iki katlı niteliksiz bir kargir ekin inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Binaya güneydoğudan bitişen komşu yapı, 2018 yılında yıkılmıştır. Bu nedenle yapının güney cephesi görünür hale gelmiştir. Cephedeki izlerden, komşu yapının İrfan Yıldırım evinden sonra inşa edildiği ve evin birinci kat ahşap cephesinde pencerelerin kısmen kapanmasına neden olduğu anlaşılmaktadır.

Risk Değerlendirmesi ve Öneriler

Yapı ağır hasarlıdır; toptan göçmenin engellenmesi için acil önlemlerin alınması gereklidir. Koruma önlemlerinin alınmaması halinde yapının kısa süre içinde yok olması kaçınılmazdır. Bu nedenle, mimari belgeleme çalışmalarının ivedilikle başlatılarak yapı yıkılmadan önce olabildiğince çok verinin elde edilmesine gayret edilmelidir. Bilgilendirme tabelası ve önlem koridorlarıyla çevrede oluşabilecek hasarın ve zararın önüne geçilebilir. Özellikle binanın gündelik uğrak yerlerinden olan cami ve alışveriş merkezine yakınlığı bu sorunun ivedilikle çözümünü gerektirmektedir.



Fig. 2: Kuzey cephe